

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	4	6	9
---	---	---	---

Exam. Code :

1	0	3
---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 3rd Year

1046

PUBLIC ADMINISTRATION (In all Mediums)

Paper – A : Local Government (with Special Reference to Punjab)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note: (1) Attempt **five** questions in all. Question No. I is compulsory.

(2) All questions carry equal marks.

I. Attempt any **nine** questions in about 25–30 words each. Each question is for 2 marks :

- (a) Give two recommendations of Lord Rippon on Local Self Government.
- (b) State two recommendations of Ashoka Mehta Committee on panchayati raj institutions.
- (c) Give two functions of Panchayat Secretary in a Gram Panchayat.
- (d) List two functions of a Gram Sewak in rural development of Punjab.
- (e) State two functions of the Deputy Commissioner in the State of Punjab.

- (f) What is the composition of a Gram Sabha ?
- (g) Give four provisions of 74th Constitutional Amendment Act of 1992.
- (h) State four main financial resources of Municipal Council.
- (i) Give two reasons for poor financial resources of Municipal Council.
- (j) State four functions of the President of Municipal Council.
- (k) Define the term Provincialisation of Municipal Services.
- (l) List two factors which effect the autonomy of Municipal Bodies. 2×9=18

UNIT-I

- II. Trace the evolution of Local Government in India since Independence. 18
- III. Critically examine the role of Divisional Commissioner in the State of Punjab. 18

UNIT-II

- IV. Discuss the 73rd Constitutional Amendment Act of 1992 and its impact on panchayati raj institutions. 18
- V. Discuss the composition, significance and functions of Panchayat Samiti in Punjab. 18

UNIT-III

- VI. How is a Mayor of Municipal Corporation elected ? Discuss powers and functions of Mayor. 18
- VII. Critically examine the role of Municipal Commissioner of a Municipal Corporation. 18

UNIT-IV

- VIII. Discuss the composition and functions of Punjab Finance Commission. 18
- IX. Write an essay on Rural-Urban relationship. 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट : (1) कुल पाँच प्रश्न करें। प्रश्न नं. I लाजमी है।

(2) सभी प्रश्नों के अंक सामान हैं।

I. कोई नौ प्रश्न करो। हरेक प्रश्न का उत्तर 25-30 शब्दों में दो। प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं।

(क) स्थानीय स्वशासन पर लार्ड रिपन की दो सिफारिशों का उल्लेख करो।

(ख) पंचायती राज संस्थाओं पर अशोक मेहता समिति की दो सिफारिशों का वर्णन करो।

(ग) ग्राम पंचायत में पंचायत सचिव के दो कार्य बताओ।

(घ) पंजाब के ग्रामीण विकास में ग्राम सेवक के दो कार्य बताओ।

- (ड) पंजाब राज्य में उपायुक्त के दो कार्य लिखो।
- (च) ग्राम सभा की क्या संरचना है ?
- (छ) 1992 के 74-वें संविधानिक संशोधन अधिनियम के चार प्रावधानों का उल्लेख करो।
- (ज) नगरपालिका के चार मुख्य वित्तीय संसाधनों का उल्लेख करो।
- (झ) नगरपालिका के घटिया वित्तीय संसाधनों के दो कारण बताओ।
- (ञ) नगरपालिका के प्रधान के चार कार्य लिखो।
- (ट) नगर सेवाओं के प्रान्तीयकरण दर को परिभाषित करो।
- (ठ) दो कारक बताओ जो नगर निकायों की स्वायत्तता को प्रभावित करते हैं। 2×9=18

यूनिट-I

- II. भारत में स्वतंत्रता उपरान्त स्थानीय शासन के विकास को अंकित करो। 18

- III. पंजाब राज्य में मंडलायुक्त की भूमिका की आलोचनात्मक समीक्षा करो। 18

यूनिट-II

- IV. 1992 के 73-वें संविधानिक संशोधन अधिनियम और पंचायती राज संस्थाओं पर इसके प्रभाव पर चर्चा करो। 18

- V. पंजाब में पंचायत समिति की संरचना, महत्त्व और कार्यों पर चर्चा करो। 18

ਯੂਨਿਟ-III

VI. ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਮੇਧਰ ਕਾ ਚੁਨਾਵ ਕੈਸੇ ਕਿਆ ਜਾਤਾ ਹੈ ? ਮੇਧਰ ਕੀ ਸ਼ਕਤੀਯੋਂ ਔਰ ਕਾਰੀਯੋਂ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

VII. ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਨਗਰਾਯੁਕਤ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸਮੀਕਸ਼ਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

VIII. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਤ ਆਯੋਗ ਕੀ ਸੰਰਚਨਾ ਔਰ ਕਾਰੀਯੋਂ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

IX. ਗਰਾਮੀਣ-ਸ਼ਹਰੀ ਸੰਬੰਧ ਪਰ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ। 18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ : (1) ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. I ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(2) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

I. ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ।
ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ :

(ੳ) ਸਥਾਨਿਕ ਸਵੈ-ਸ਼ਾਸਨ ਬਾਰੇ ਲਾਰਡ ਰਿਪਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।

(ਅ) ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਅਸ਼ੋਕ ਮਹਿਤਾ ਸੰਮਤੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

(ੲ) ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਜ ਦੱਸੋ।

(ਸ) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਸੇਵਕ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਜ ਦੱਸੋ।

- (ਹ) ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਜ ਲਿਖੋ।
- (ਕ) ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੀ ਬਣਤਰ ਕੀ ਹੈ ?
- (ਖ) 1992 ਦੀ 74-ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਸੋਧ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।
- (ਗ) ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਵਿੱਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।
- (ਘ) ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਘਟੀਆ ਵਿੱਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ।
- (ਙ) ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਚਾਰ ਕਾਰਜ ਲਿਖੋ।
- (ਚ) ਨਗਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਂਤੀਕਰਨ ਪਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (ਛ) ਦੋ ਕਾਰਕ ਦੱਸੋ ਜਿਹੜੇ ਨਗਰ ਨਿਕਾਵਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

2×9=18

ਯੂਨਿਟ-1

- II. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਉਪਰੰਤ ਸਥਾਨਿਕ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਅੰਕਿਤ ਕਰੋ।

18

- III. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰੋ।

18

ਯੂਨਿਟ-II

- IV. 1992 ਦੇ 73-ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਸੋਧ ਅਧਿਨਿਯਮ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉਪਰ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

18

- V. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਦੀ ਬਣਤਰ, ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

18

ਯੂਨਿਟ-III

- VI. ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਮੇਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ? ਮੇਅਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
- VII. ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਨਗਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

- VIII. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਤ ਆਯੋਗ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
- IX. ਪੇਂਡੂ-ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੰਬੰਧ ਉਪਰ ਲੇਖ ਲਿਖੋ। 18